List 42. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 17. oktobra 1877.

Obseg: Delitev državnih premij za govejo živino v Novomestu 11. oktobra t. l. — Razstava goveje živine, kónj, ovác in prešičev v Celovcu. — Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravná s hlevskim gnojem. (Konec.) — Za hišne potrebe kaj. — Letni zbor Kranjsko-primorskega gozdarskega društva. — „Vdovsko učiteljsko društvo“ — „slovensko učiteljsko društvo“ in pa „narodna šola na Kranjskem“. — Odgoja po módi. (Dalje.) — Angora. (Dal.) — Nova predrznost Magjarov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvarí.

Delitev državnih premij za govejo živino v Novomestu 11. oktobra t. l.

Po premiranji konj 10. dne t. m. je drugi dan, to je, 11. oktobra bila delitev državnih premij za govejo živino.

Prostor na dvorišči tukajšnje kosarne, ki ga je c. kr. poveljnik lovcev prijazno razstavni komisiji prepustil, je bil lepo vredjen v 4 vrste in z ograjami obdan, na katere je razpostavljena živina bila privezana. V sredi pred ograjami je bil s smrečjem okinčan paviljon postavljen in priprosto sicer, pa okusno in namenu popolnem primerno bilo je gledališče napravljeno.

Že zgodaj v jutro je vrela od daleč živina skupaj, celó čez Gorijance in od meje Hrvaške došlo je je mnogo. Hipoma je bilo vse polno živine s svojimi lastniki okoli pisarne, kjer je razstavna komisija vpisavala pripeljano živino. Ob 10. uri pa je že stalo vsako živinče na mestu njemu odločenem.

Pripeljelo se je v vsem skupaj 150 goved.

Dotične državne premije pa so bile tako-le razdeljene:

A. Med govedi izvirnega rodú in čiste krvi: prvo premijo za junce odločeno je dobil junec viteza Langerja, drugo junec g. Vinc. Smole, tretjo pa g. Fr. Fabijana, — prvo premijo kravam odločeno je dobila krava viteza Zavinšeka, drugo krava g. Jurija Miklavčiča, tretjo krava Mih. Perašiča, četrto pa krava g. Jan. Ribčeka; — med telicami je prvo premijo dobila telica barona Wampolta, drugo telica g. Fr. Kastelica, tretjo telica gospé Gresselnove, četrto telica g. Štef. Bašiča.

B. Med lepimi govedi mešane krví so premije za junce po vrsti tako-le dobili sledeči gospodje: 1. Jožef Čeh, 2. Jan. Jaklič, 3. grajščina Raka, 4. Andr. Lebstic, 5. Jan. Kump, — za krave: 1. Jož. Markuš, 2. France Kastelic, 3. Jož. Smrekar, 4. Katarina Ogulin, 5. Anton Žepič, — za telice pa 1. France Šolarič, 2. Jakob Gruden, 3. Matija Sila, 4. Jan. Murgel, 5. Jan. Kašovec.

V sodnji komisiji, ki je ogledovala živino in premije določevala, so bili vsled dotičnega normativa sledeči gospodje: okrajni glavar g. Ekel, grof Margheri, gosp. Karol Rudež, deželni živinozdravnik dr. Schindler, odbornik družbe kmetijske gosp. Fr. Schollmayr, baron Wampolt in pa okrajni živinozdravnik A. Wirgler.

Če se po vsem tem vpraša: kakošen vtisek sploh je na izvedenega živinorejca naredila ta razstava? ne smemo skrivati resnice, da — izvzemši precejšnjega števila lepe živine čiste krví — je bilo videti pa tudi toliko grde mešanice, da se žalibog mora reči, da večina naših gospodarjev ne pozná še glavnih načel umne živinoreje, ki prepoveduje, kakor ričet mešati živinsko blagó. Takim živinorejcem se še — to smo tù na svoja ušesa slišali — celó lepa zdi krava, ki ima glavo in sprednji del Muriškega, zadnji konec Belanskega plemena, v sredi pa je Marijadvorka! S pohvalo pa moramo omeniti goveda naših Belih Kranjcev, ki so iz Metliškega in Črnomaljskega okraja mnogo čednega blagá pripeljali, bolj majhne sicer postave, al umno mešano z Belansko krvjó, ki je po državni subvenciji prišla v te kraje. Zato so dobili tudi mnogo premij. Da pa ne odtegnemo hvale, komur hvala gré, radi priznavamo, da veliko zaslugo o tem ima vitez Zavinšek, ki že več let na svojem posestvu drží junce Belanskega rodú, po katerih se plodí dobro mešano pleme.

Kakor se iz kratkega tega popisa vidi, je bila udeležba pri tej prvi okrajni razstavi Kranjski precej obilna in ne bode brez koristi za pogón živinorejskega napredka. Vsa naprava bila je pa tudi lepo vredjena, o čemur največ hvale gré gosp. Antonu Ogulinu, podpredsedniku Novomeške kmetijske podružnice. —

Med navedeno razstavo je družba kmetijska po dražbi prodala po odborniku g. Jož. Frid. Seunigu iz državne subvencije od njega in g. Franc Schollmayr-a nakupljenih 5 juncev, brejo kravo in 4 breje telice Marijadvorsko-Lavantinskega rodú, — 3 junce in 6 telic pa Muriškega plemena. Kmetje niso kaj veliko segli po njih, večidel so jih pokupili veliki posestniki. —x—

Razstava goveje živine, kónj, ovác in prešičev v Celovcu.

III.

Tudi v konjereji je Koroška dežela lep korak napredka storila. Po mnogih dolinah nahaja se veliko kislega sená, zarad katerega redé konje, ki tako krmo,

katere bi se goveda nerada poprijela, dobro sporabijo. Na planinskih pašnikih dobijo posebno mladi konji obilo dobre hrane in pri tem se vadijo v prostem letaje in skakaje telesne gibčnosti, ki je ena glavnih lastnosti dobrega konja.

Dandanes se izreja dvojno konjsko pleme, in sicer Noriško in neko težko pleme iz kobilarij (Gestütschlag).

Noriški konj Koroški je navadno bolj lahek in hitreji od Pincgavskega in kaj spreten za težko vožnjo kakor tudi za poljedelstvo, oranje itd. Za hribovske kraje pač ni boljšega konja od Noriškega, ki, že v mladosti odgojen v mrzlih planinah, je jako trdne postave, čvrst. Noriški konj hitro doraste in dozorí, zato se že 2 leti stari konji morejo brez škode vpregati, 3 leta stare kobile pa ubrejiti. Najboljši Noriški konji se nahajajo v Dravski, Labodski in tudi v Belanski dolini. Ker so ti konji jako utrjenega života in čvrstega zdravja, zato so jako čislani in imajo kupca dovolj; zato se pa sedaj tudi to pleme najrajše redi po vseh Koroških dolinah, kjer so sploh krajne razmere primerne za konjerejo. Koliko Nemci, posebno Bavarci cenijo to pleme, nam kaže pač to, da se vsako jesen na stotine mladih žebet pokupi in na Bavarsko odpelje, in da se plačujejo mlada 1—2letna žebeta po 150 do 300 gold. Triletni lepi žrebci se pogostoma prodajajo vladi za 1200 in še več gold., dobre kobile pa se ne dobé spod 400 gold. Niso li to lepi denarci? — Največi trg za konje Noriškega plemena je na zgornjem Koroškem v Požarnici (Pussarnitz) v pondeljek po cvetni nedelji in na sv. Mihela dan.

Drugo tako imenovano kobilarijsko pleme se odgojuje v Celovški okolici, v Velikovcu, Rožni dolini. To pleme se je odgojilo iz nekdanjega domačega plemena Noriške krvi, katero se je požlahnilo z žrebci Španjskega in Angleškega plemena. Ti konji so krepki, $15^1/_2$ do 16 pesti visoki in kaj lepi ter spretni za kočije. Največi trg za to konjsko pleme je v Št. Vidu na sv. Mihela dan.

Tudi v reji ovác Koroška dežela ni zaostala; ona sloví že po svojih Trbiških in Jezerskih ovcah, katere se tudi za požlahnjevanje ovác na Kranjskem rabijo. Posebno Jezerska ovca je sloveča zarad svoje velikosti in ker se rada opita; nog je visokih, vratú dolgega, glavo ima primeroma veliko, težko z visečimi ušesi. Vsakako je to pleme izvirek iz Bergamaške ovce (Bergamo na Laškem). Tej sorodna in blizo enaka je Ukviška ovca, ki je kaj rodovitna ter v letu navadno dvakrat mlade ima; tudi je kaj čvrsta in utrjena ter za vsako še tako mrzlo pokrajino sposobna. Družba kmetijska Kranjska posebno rada Ukviško pleme nakupuje ter ga razdeluje s pridom po deželi.*)

Razstavili so najlepše ovce: Edvard Pichler v gornjem Dravbergu (Oberdrauburg), Ivan Rud v Mlinski vasi (Mühldorf) in Peter Stuler na Jezeru (Seeland).

Razstavljeni prešiči pa so me zopet vtrdili v svojem prepričanji, da čista kri Angleškega svinjskega plemena ni prava za naše razmere, ampak mešana kri naših domačih svinj z Angleškimi mrjasci. Angleško svinjsko, posebno Sufolško pleme je jako občutljivo in razvajeno, — bolj utrjeno je Berkshirsko pleme — in naši mrzli kraji, kjer se prešiči res še prav v „svinjskih hlevih“ redé, pač niso prileżni za preobčutljivega Angleškega Sufolkca.

Tudi mlekarski izdelki bili so čedni in za ogled mikavni, posebno surovo maslo (puter). Pozabiti pa tudi ne smem razstavljenih suknenih izdelkov, ki so bili napravljeni iz domače volne. Blagó je bilo lepo in trdno, in kakor želim, da bi moja draga domovina Kranjska se ravnala po zgledu sosednih Koroških živinorejcev ter če tudi še le v 10 letih, pa vendar takrat tako znamenito in častitljivo razstavo živine Kranjske napravila, tako bi tudi želel, da bi moji rojaki po kmetih ohranili še staro šego in napravljali si pozimi na domačih sukno-tkalnih strojih domačo robo za obleko, katera jih bo malo stala, pa dobro grela ter dolgo trpela, ne pa kakor žalibog sedaj navadno rabljena štacunska roba, na videz fina roba, ki pa nič ne trpí, veliko pa stane. Ali ne bi bilo nekoliko tudi v tem iskati vzrokov, zakaj da zmirom težje izhaja naš kmečki stan? S tem, da naši kmetje čedalje bolj dajejo slovó lepi stari svoji noši, nakopali so si na glavo tudi marsikaj potrebščin, za katere stari naši očetje niso še vedeli. Ni tedaj s tem vse opravljeno, da mrmrajo o slabih časih, ampak treba tudi premišljevati, od kodi težnje in kako jim v okom priti? Naj mi ne vzemó v zlo dragi moji rojaki teh opazek, al stvar je velike pomenljivosti in vredna, da se včasi kaka besedica spregovori, predno popolnoma zgine naša stara častitljiva obleka iz dežele. Fr. P...è.

*) Preč. gosp. župnik Skarbina v Ukvicah kaj vljudno podpira družbo kmetijsko o tem nakupovanji. Vred.

Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravná s hlevskim gnojem.

(Konec.)

Po vsem tem imamo sedaj prevdariti, kako ravnati z gnojem v hlevu in kako na gnojnišči, in ali je bolje, v hlevu ga pušati dolgo ali ga kmalu prenašati na gnojnišče.

Oboje ima svoje dobro, pa oboje tudi svoje slabo.

Navada je, da se v ovčjih hlevih gnoj dalje časa pušča, tajiti pa se ne more, da je tudi dobro goveji gnoj dalje pustiti v hlevih, če so ti za to pripravni, namreč da so hlevi prostorni in visoki, v katerih se goveda sem ter tje sprehajati morejo; se ve da taki hlevi morajo pa tudi korita in jasli tako narejene imeti, da se po visokosti gnojnega kupa dajo više ali niže postaviti.

Da je dobro gnoj puščati dalje časa v hlevu, zato govorijo sledeči dobički: gnoj se enakomerno premeša, se scavnice bolj navzame in se bolje razkroji; vre in gnjije pa bolj počasi zato, ker živina gnoj trdo poteptá; zato razkrojeni deli ne morejo iz gnoja tako lahko ubežati, ker je površina močno stlačena; tudi je gnoj v hlevu obvarovan, da ga solnce ne pripeka in dež ne spira; veči kupi gnoja v hlevu tudi večo gorkoto delajo; stroški so manjši, če se gnoj bolj poredkoma iz hleva na gnojišče vozi.

To so pač razlogi, kateri zagovarjajo puščanje gnoja v hlevu. Če ima gospodar obilo stelje, se hlev more imenovati najbolje gnojišče.

Napaka nakopičevanja gnoja v hlevu je pa gotovo ta, da je zrak v takem hlevu slab zavoljo amonijaka in ogeljne kisline, katera puhtita iz gnoja, kedar vre.

Škoda slabega in zdravju nevarnega zraka se pa dá s tem odvrniti, če se hlev tako napravi, da se dobro prezračiti dá, ali pa potrese s stvarmí, ki zadržujejo lahko ubežni ogeljno-kisli amonijak v gnoju.

Tako ravnanje z gnojem se posebno priporoča v konjskih in ovčjih hlevih. Doseže se pa to, če se gnoj potrese z ilovico, peskom, drobno šoto, gipsom itd.

Če zdaj vse to prevdarimo, kar smo o daljšem puščanji gnoja v hlevih rekli, pridemo do tega, da le takrat se more to priporočati, če 1) je hlev prostoren in tako narejen, da se žleb in jasli dado po večem kupu

gnoja izviševati; 2) če se more za prezračenje hleva skrbeti in 3) če gospodar ima obilo stelje.

Za hišne potrebe kaj.

* *Otemnele šipe na oknih* se dadó zopet svetle narediti, če se večkrat s frišnimi koprivami drgnejo.

Letni zbor

Kranjsko-primorskega gozdarskega društva.

Za letošnje zborovanje tega društva je izbran Bled (na Mlinu). Prva dva dneva, to je, 15. in 16. dan tega meseca sta odločena za mnogotere ekskurzije, 17. dan oktobra pa za obravnave 7 različnih predmetov po določenem programu, v katerem se nahajajo vprašanja: kakošne skušnje imamo na Kranjskem in Primorskem o cenitvi bukovega lesa in kako bi se dal morebiti bolje ceniti? — Kako bi se dal sedanji način trebežnega poseka gozdov na Kranjskem in Primorskem vrediti itd.? Določilo se bo tudi, kje ima prihodnje leto društva letni zbor biti.

Šolske stvari.

„Vdovsko učiteljsko društvo“ — „slovensko „učiteljsko društvo“ in pa „narodna šola“ na Kranjskem.

(Konec.)

Ker nekaterim bralcem „Novic“ namen društva „národna šola“ morebiti ni do dobrega znan, naj jim povemo, da ima ono društvo nekako enakost z našo velecenjeno „Mohorjevo družbo“, se vé, da le na drugem polji. Enako marljivi čebelici nabira tudi ono od udov društva in od dobrotnikov denarne doneske, nakupuje na debelo razno šolsko blago, na priliko, šolske knjige, papir, peresa, svinčnike, črtalnike, lepopisne, pravopisne in risanske zvezke (teke), računske stroje, fizikalna učila, bralne skrinjice itd., ter jih razdeluje slovenskim šolam za revne otroke. Sklep računa „Narodne šole“, ki se je tudi tiskan nazočim gospodom razdal (priobčil ga je tudi 19. list „Uč. Tovarša“), kaže od 28. septembra 1876. do 27. septembra 1877. l. prihodkov 676 gold. 78 kr., stroškov pa 517 gold. 18 kr. Kot največega dobrotnika tega društva v preteklem letu moreta se imenovati: „narodno predavanje v Ljubljanski čitalnici“, kar je društvu dalo dohodkov 142 gld. 10 kr., in pa častita Ljubljanska hranilnica, ki mu je darovala 100 gold. Čast, komur čast! Za take znamenite milodare naj govorí pred vsem svetom javna zahvala. Ne moremo si pa kaj, da ne bi „Narodne šole“ toplo priporočili vsem onim, ki jim je Bog dal sredstva, da morejo take naprave zdatno podpirati, pa tudi onim, ki imajo sploh usmiljenje do ubožne šolske mladine, ker s tem lahko veliko pripomorejo k pospeševanju poduka in omike med našim narodom. — Tudi bi bilo želeti, da bi gg. gostilničarji po mestih in deželi, ki se svojega rodoljubja in narodnosti ne sramujejo, izpostaviti dovolili v svojih gostilničnih prostorih na primernem kraji „nabiralne skrinjice“ (Sammelbüchsen), katere društvo „narodne šole“ vsakemu rado pošlje, ki se za to oglasi. Dostavili bi le še nasvèt, naj bi se pri osnovi novih takih skrinjic napravil na zunanji strani napis: „Milodari za ubožno slovensko šolsko mladino“, ali pa naj bi se posebej napravili taki napisi na papir, vložili se v okvir in pod steklo, ter obesili se nad nabiralno skrinjico. Marsikak sold bi morebiti cepnil v take nastave. Pregovor pravi: „kdor prosi, slobodno nosi“, in mi menimo, da bi mnogo tacih skrinjic po vsej deželi dalo precej prihodkov dobri in koristni stvari, „národni šoli“ namreč.

Želeti bi bilo dalje, da se tudi pri oporokah (testamentih) ta in uni tega društva s kakim doneskom spomni.

Sploh menimo, da je letošnje zborovanje omenjenih treh društev na deležnike naredilo vtis, na vsako stran koristen in prijeten, ki jim ostane v milem spominu. Stavili bi sto na eno, da marsikak učitelj bi bil prišel še blizo, ko bi se bil nadjal tako mikavnega izida.

Po skončanem zborovanji so se družbeniki združili v Virantovi gostilni k skupnemu obedu, kjer je vladalo med vsemi tako iskreno in srčno prijateljstvo, da je moralo vsacega v dno duše veseliti, kdor je videl prijazno družbo. Po obedu, med katerem je bil dospel iz slovenskega Štajarskega od prijatelske roke po telegrafu pozdrav, šli so se še zbrani tovariši s preč. gosp. proštom dr. Jarcem skupno fotografirat. Ta slika bo gotovo vsakemu izmed nazočih ostala drag spominek na koristno in prijetno dovršeni dan.

In k sklepu rečemo: Bog daj, da bi k letu osorej o zborovanji omenjenih treh društev videli v Ljubljani zedinjene zopet vse letošnje sodeležnike, in poleg njih še mnogo mnogo druzih sobratov. Naj tako bo!

—k.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

III.

Odgoja po módi.

(Dalje.)

Ali še ni dosti nesreče in sramote na Gosarjevi hiši? Kaj pomeni to, da Fredi v meščanski obleki nekega večera pozno plane v sobo gospé Gosarjeve? Ves plah, prepaden je in prva beseda: „Mati, denarja! Sicer sem pogubljen.“ Gospej Gosarjevi stopijo oči skoro iz jamic. „Kaj si storil, Fredi!“ „Brž je povedano. Za mano so, sledé me!“ — „Kaj blodiš? Kdo je za tabo? kdo te sledí?“ — „Policija, vsi, vsi. Le denarja, veliko denarja, da morem na morje. Če me zasačijo, mi je dolga ječa gotova.“

Gospej Gosarjevi stopi mrzel pot na čelo, sapa jej zastaja. „I, kaj se ti je zgodilo, moj sin?“ — „Igrali smo. Jaz sem zgubil veliko, več, kakor sem imel. Prosim prijatelja, naj mi posodi par stotakov. Tega ni hotel. V nagli jezi potegnem sabljo in ga prederem. To je vse.“

Gospá Gosarjeva se zgrudi na tla. Fredi jo vzdigne in jej upije na uho: „Denarja, denarja! Čuješ, mati? Ali naj tvojega sina zgrabijo in zapró v ječo? Ali boš prestala to sramoto?“

Gospá se probudí. „Proč, proč! Dosti nesreče je že! Jaz nimam denarja.“ — „Nimaš denarja? Tudi za tvojega Freda ne?“ — „Idi k očetu“, diha nesrečna mati, „jaz nimam nič več.“ — „Tedaj naj me primejo!“ „Oh, preveč, preveč je tega“, puhti iz vihtečih prs in gospá Gosarjeva zopet v omedlevico pade.

Fredi se divjih in strašnih očí ozré po sobi. Naglo šine proti vratam očetove sobe. Zaklenjena so. „Kdo je?“ se čuje Gosarjev glas. „Jaz, tvoj sin Fredi.“ — „Jaz nimam nobenega sina več.“

*

Po stopnicah je slišati korake več ljudi. Uho Fredovo jih vjame. „So že tu“, vskrikne in dere nazaj v materno sobo. Gospá skoči zopet oplašena kvišku. „Jih slišiš, mati! So že za mano. Brž, brž daj denarja.“ — Zunaj se sliši govorjenje. „To je vse, kar imam“, diha nesrečna mati in mu pomolí svojo mošnjico. „Tu je tudi moja ura in tu moji prstani. Beži, beži. Jutri ti bom poslala več, če dobim“.

V bližnji sobi so že ljudje. Fredi šine v spalno sobo, Noriberta, ki leží na postelji, zakričí zaradi nenavadne prikazni. Begunec odpré okno in skoči na vrt. Brž za njim vstopijo policaji. „Kje je Manfred Gosar, bivši lajtenant?“ nagovori načelnik na pol mrtvo gospó. „Jaz — jaz ne vem nič!“ medlja ta — „iščite, iščite.“

Policaji preiščejo vso hišo, tudi gospod Gosar mora odpreti na klic „v imenu postave“. Ne najdejo pa nič in odidejo, pustivši stražo pred in za hišo. Gospá Gosarjeva si nekoliko oddahne. „Lepe otroke imaš, haha!“ se posmehuje Gosár, ki stopi potem v sobo. „Kaj pa je zopet to pomenilo?“ Gospá ne odgovorí nič, to posmehovanje jej popolnoma prsi zategne. Kaka je bila noč za prebivalce te hiše, to si lahko vsak misli. Gosar jo je prečul s tisto britkostjo, ki nima že več solzá. Pregledoval je zapisnik dolgov, katere so mu otroci na hišo napravili. „Popolnoma na kantu smo“, je mrmral, „da le eden upnikov strese hišo, pa se bo razsula, in mi smo berači. Meni je že vse eno.“

Drugi dan gospá Gosarjeva ni vstala. Zvečer pošlje Gosar po zdravnika, ker je zmedeno govorila. Zdravnik reče, da ima nevarno mrzlico čutnic. Noriberta jej streže in piše Elvini. Al mesto Elvine pride pismo, v katerem je zavito prvo neodprto s sledečimi opazkami:

„Z rodovino, v kateri se take reči godé, nočem nič opraviti imeti. Včeraj je bil Fredi tù in hotel imeti denarja. Jaz sem mu dala nekaj. Komaj odide, že pridejo žandarji in preiščejo ves grad. Od njih sem zvedela, kaj je Fredi naredil. Med nami je tedaj razdrta vsa zveza.“

Peti dan je stala v časnikih sledeča novica: „Bivši lajtenant Manfred Gosar, ki je pri igri svojega tovarša s sabljo prebodel in potem pobegnil, je bil zasačen na meji. Žandarja, ki sta ga spoznala, sta ga hotela prijeti, a on se spusti v tek, žandarja kličeta „stoj!“, a ko le teče, streli eden za njim. Begunec se zvrne, zadet v prsi in je čez par minut mrtev.“

Gosár je bral to novico. A kaj dé tak udarec že tako preveč otolčenemu srcu očetovemu! Gospej on tega noče povedati, a pové jej neprevidna hišna o prvi priliki, ko se bolnica zavé. Drugi dan zdravnik izreče, da je gospá Gosarjeva popolnoma zblaznela. Prenesó jo v norišnico, kjer telesno ozdravi, a duševno nič več. Duh jej ostane omoten.

Kaj pa Gosar? Čez nekaj časa gre hiša na boben. Po prodaji mu ne ostane nič, ko obleka. Vendar ima brata kmeta, katerega gospá Gosarjeva prej ni mogla nikdar trpeti. K temu se podá in mu nadzoruje čebele, ker je v čebeloreji izveden. Tako živi vedno zamišljen, nihče ga ne vidi veselega. „Vsega tega je gosposka baba kriva“, pravijo kmetje.

In Noriberta? Mlado, po odgoji sprideno srcé ne obdrží dolgo hudih udarcev. Manjka nravne trdnosti. Kmalu jo je videti v lepem krilu. Popravila se je popolnoma, postala je zopet krasna postava, krasnejša ko prej. Blišč nedolžnosti jej je zginil za zmiraj, ali kaj dé to? O čem živí in se oblači? To bo najbolj vedel mladi baron, ki je po svojem stricu podedoval izdatno premoženje. Ljudje pravijo, da ga bo kmalu zapravil. Ali kaj briga to Noriberto? Za njim bo prišel kak drug, morda jih še celó več. Kaj bo nazadnje, kedar Noriberta zvené? Čemu si s tem beliti glavo? Živimo, živimo!

Rodrigo je svojo kazen prestal. V ječi je imel dobro druščino. Že čez par mesecev ga zopet imajo, ker je v cerkvi iz puščice z limanico kradel denar, pa so ga zasačili. Zdaj dobí že par let. Njegova prihodnost je po ječah. (Konec prih.)

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

4.

(Dalje.)

„Dokler bodo nas videli, kako pobijamo Timurjeve jate“ — dokončal je sultan svojo besedo — „a to se bode godilo pridno, ko hitro se snidemo sè sovražnikom. Pazi, brate Štepan! videl bodeš, da bodo prvi Timurju za petami, to delajo tako, kakor volcje, bojazljivo se približajo svojej žrtvi, prvi pa so za njo, ko beží, a ne ukrotiš jih kaj lehko.“

„Kaj pa bi bilo“ — povprašal je Štepan in odmajeval z glavo, kakor bi ne bil veroval Bajazetovim besedam — „kaj pa, ko bi nas zadela kaka neugoda? — kaj pa bi začeli? — namesti enega sovražnika bi dva imeli na vratu.“

„Mashallah!“ — vskriknil je in nasmijal se Bajazet — „danes si ti polen same dvomljivosti in premišljaš zgolj nemogoče pripetljaje. Znam, da ne omogó tvoji junaci, da tudi moji mladi vojniki ne onemorejo; kakova neugoda bi zadela nas? — ne, ne! tega ne bode, ni mogoče, že jutri bodem Timurja videl vklenjenega pred vhodom svojega šotora, to bode tako gotovo, kakor je res bog edin bog, Mohamed pa njegov prerok“ — zatrdil je o fatališki trdokornosti, ki jasnost kalí duhu o odločilnih trenotjih, ko človek že z eno nogo stojí nad propastjo.

Ko sta sultan in Lazarjević razgovarjala se v šotoru, godilo se je pred šotorom nekaj, kar je, da-si je bilo skrivno, vendar-le velik vpliv imelo na bodočnost Otomanske carjevine.

Spremstvo, ki je bilo s knezom Lazarjevićem vred pridirjalo k šotoru, čakalo je na konjih svojega gospoda, kedaj se vrne; samo jeden jezdec, krepek moški, orjašk, razvsedel je konja, uzdo vrgel najbližemu jezdecu, sam pa je bistro ozrl se okrog, kar je zahteval večerni mrak, in svobodno je odšel ob šotoru. Da tega ni učinil, zato da bi se bil čudil šotorovi dragocenosti, to je pričalo to, da se ni ozrl ni v šotor, temuč skrbno je motril osobe, ki so jih ali bliže, ali daleko stale cele gruče, tiho razgovarjale se in vsled svojega posla prehajale sem ter tijà. Ker menda ni našel, kogar je iskal, ustavil se je, mrzko je stresal glavo, a že se je obrnil, kar se zopet vstavi in bistrejše pogleda naprej, tijà, kjer je za šotorovim slopom na pol skrit stal nekov moški, podoba je kazala, močno žalosten, glavo je imel povešeno, roci pa na prsih prekrižani; jezdec je urno odšel k njemu, vstavil se pred njim, ta pa ni videl nikogar, dokler mu prišlec roke ni položil na rameno.

Dobro pogleda — in „Kazančić!“ — vsklikne sè zadržanim glasom, stopil je nazaj oplašen — in nepremično je stal, kakor bi bil očaran primrznil k zemlji, močno so se mu dvigale prsi, težko je dihal, glavo je nagibal naprej, kakor bi bil gledal kako prikazen, ki je slučajno pokazala se pred njim.

„Da, ta sem“ — oglasí se prišlec hladno — „ali zakaj se tako bojiš svojega pobratima, Milan?“ — povprašal je o trpkem nasmehu, iz katerega je krilila velika žalost.

Milan ni odgovoril, le skril je obraz v svoji dlani in na pol se je obrnil od svojega nekdanjega tovariša.

„Stoj!“ — vskliknil je Kazančić dosta glasno in Milana prijel za roko, a spomnil se je, pomiril je svoj glas in očitajoče, trpko je dalje govoril: „načakal sem se tega trenotka, o katerem iz obraza gledam v obraz, da, nisva se več videla po tisti osodni noči v Drinopolji, — po tisti noči, ko sem te spremil k tultanovemu seralju; zakaj se po tistem časi med Bajazetovimi sužnjimi in odaliskami skrivaš meni, svojemu pobratimu, izdajica, drugi Branković?“

„Hoj, sveti Sva! ali jaz?!“ — vskriknil je Milan, da so tisti, ki so daleč od njega stali, ozrli se, kakov drzovitež se upa tako kritikovati baš pri sultanovem šotoru; a Milan se je upokojil, poobesil je glavo:

„Da, tega sem se bal“ — šepnil je poluglasno — „a jaz vendar nisem izdajica“ — pristavil je bolestno.

„A kedo si torej!?“ — povprašal je Kazančić in čudil se — „ogiblješ se nas, ne vdeležuješ se več naših namer, katerim na prid bojujemo že trinajst let, da nimamo pokoja ne po dnevi, ne po noči, in ki se zdaj že bližajo srečnemu koncu —“

„Ali zdaj, zakaj zdaj?“ — povprašal je Milan in segnil mu v besedo.

„Angorske doline in gore bodo Bajazetov in njegove carevine grob“ — odgovoril je Kazančić dosta nepozorno — „Angora za Kosovo —“

„Tiho, tiho, tihotnejše govôri“ — opomnil ga je Milan — „ali pa raji molči o tem tukaje.“

„Prav imaš“ — prikimal je Kazančić z glavo, — „ali to je tako gotovo“ — govoril je vendar-le, a šepetal je — „tako gotovo, kakor gotovo bode osvobojena domovina tebe štela med izdajice.“

„A ti Ivan?“ — povprašal je Milan strastno.

„Ali jaz?!“ — začudil se je Kazančić — „zakaj jaz ne? — kaj meniš?“

„Stojiš sredi sultanovih janičarjev, na pragu njegovega šotora“ — odgovoril je Milan — „svobodno si sè svojimi pobratimi vred vse uredoval njemu na pogubo, a vendar stojiš tù. Ali meniš, da bi to bilo tako, da sem izdajica?“

„Oj, ohoj!“ — vskliknil je Kazančić in prijel se za glavo — „zakaj pa se ogiblješ nas, zakaj se nam skrivaš med gnječo sultanovih sužnjikov? — kaj si torej, če nisi izdajica?“

„Nesrečnež sem“ — odgovoril je Milan oblačen — „nesrečnež, čegar beseda in prisega me veže in zapeljuje v nedelavnost, da ne smem nikakoršnega deleža več imeti z vami.“

„Tako torej je to — tako! umejem, stoprv zdaj te umejem“ — opomnil je Kazančić in stresal glavo in vse telo tako, kakor tisti človek, ki nenadoma začenja umeti kako neumljivost — „gladko obličje in sladke besede nekdanje milice so te zapeljale, da si zavrgel našo sveto namero. „O Lazar, Lazar!“ — jeknil je in roci jel lomiti — „hrabri moj car, nesrečne Srbske sveti mučenec! kakovo pleme je prišlo izmed tvojih bokov! ena tvojih hčer je Brankovića zapeljala, da je izdajica, da bodo na veke preklinjali njegovo imé, ena je iz prvega junaka, iz naše nade učinila odpadnika, svojih muh sužnjika, a tvoj sin se plazi po prahu, le da služi smeh nevrednega zatiralca svete Srbske in Kriščeve vere!“

(Dal. prih.)

Politične stvari.

Nova predrznost Magjarov.

Nek časnik Dunajske ministerske stranke je nedavno razglasil svetu novico, da Magjare želja navdaja, delati na to, da se cesarjevič Rudolf kronati dá za kralja Ogerskega. Drug časnik iste stranke pa je hitel preklicati to novico. Kaj neki pomeni ta manever? Podoba je, da prismojeni Magjari in njihovi turkoljubni bratje na Dunaji hočejo s tem javno mnenje potipati za žilo, da bi zvedeli, kaj bo svet rekel.

Vsakdo, komur niso možgani tako zavreli kakor Magjarom dandanes, dobro vé, da kronanje ni igrača in ne le formalna slovesnost, ampak da ima velik političen in državopraven pomen. Kronani priseže na ustavo dežele in da hoče braniti njene pravice. Magjari čutijo, da že kljenka njihovi gloriji, zato bi radi dobili svojega lastnega kralja, ki bi pod svoje krilo vzel njihov Magjarorszag.

Kaj ima Avstrijska krona pričakovati od Magjarov, to s krvavimi pismenkami spričuje zgodovina na Ogerskem leta 1848. in 1849. Po propadu pri Vilagošu so morali ustaviti svoje delovanje, pa že leta 1867. jim je greben zopet tako izrastel, da čedalje bolj nestrpljiva prihaja njihova prevzetnost ostalim narodom monarhije Habsburške.

Z neverjetno drznostjo v dualistični Avstriji godejo Magjari na prve gosli in dandanes letajo že tako visoko v podnebji domišljene samostalne države, da organizujejo vojsko na pomoč Turkom proti Rusiji! Pri vsem tem pa vendar čutijo, da kdor previsoko letí, se kmalu nizko mora vsesti. V predčutku tega propada pa njihova drznost še veča postaja, in razodeva se zdaj o tem, da si celó iščega lastnega kralja, ki bi branil njih mogočnost proti cesarju Avstrijskemu! Da! pri Magjarih današnjih potrjuje se latinski pregovor: „kogar Bog pogubiti hoče, zmeša mu pamet.“ In mar ni to znamenje zmešanih možganov, da si drznejo govoriti o kronanji novega kralja Ogerskega?!

Naši dopisi.

Iz Rusije 7. okt. *η*. — Magjari, želeči skočiti v naročje precartane Turčije, so tedaj prvi korak storili. O tem Magjarskem „vitežkem“ činu je vse Rusko časopisje enakih misli. Čitatelji „Novic“ naj ne pričakujejo, da jim bom pretolmačil strašno kritiko tega „slavnega“ Magjarskega dela v štilu Magjarskega in Dunajsko židovskega časopisja po Nemškem pregovoru: „Kakor v gozd kričiš, tako ti iz gozda odmeva.“ Ves Ruski časnikarski žolč zarad Magjarske „legije“ se je razlil po „Moskovskih Vedomostjah“ 21. septembra (1. okt.) in je tak-le:

„Poslušajte! že tri dni govoré Dunajski telegrami o nekakem Magjarskem rožljanji na Rumunskem Sedmograškem, češ, da ti „vitezi“ mislijo napasti Rumunijo. Kakor se nam je vse to zdelo vesela norost, tako resno je to, kar nam današnji telegram trdi. Očividno je, da prav prilična plača, katero je prejel od sultana stari Magjarski puntar Klapka, je vnela v Magjarskih dušah novo navdušanje. Njega imenujejo podpihovavca k Sedmograški zaroti. Kakor je 1859. leta on osnoval „legijo“ Magjarsko, da bi pomagal Italiji v vojski z Avstrijo; kakor je 1866. l. on ponovil svojo „viteštvo“, da bi z Magjarsko „legijo“ pomagal Prusiji v vojski z Avstrijo, tako je tudi zdaj on zbiral v „legijo“ Magjare, vérne v službi ne svojemu vladarju, ampak Turškemu sultanu, da bi oropal Avstrijske arzenale na Sedmograškem in v zavezi z bašibuzuki razdjal Rumunijo. Magjari tedaj ne samo pijejo bratovščino z bašibuzuki, ampak lotili so se ž njimi tacega dela, katero se pri vseh narodih končuje z vislicami. Večina Dunajskih in Peštanskih časopisov po besedah Dunajskega telegrama imenuje to Magjarsko zaroto „neodpustljivo ne-

premišljenost". Dobro: „nepremišljenost"! Vendar poslušajte! ta „nepremišljenost" ima nekatere znamljive strani! Po besedah telegrama „začeli so Magjari snovati ta plan takrat, ko je bil Midhad-paša na Dunaji". Prav takrat, ko je bil Midhat-paša na Dunaji, so vsi turkofilski Dunajski časopisi in posebno „Tagblatt" delali velik hrup s svojimi telegrami, češ, da v Rumunskem delu Sedmograškega se je osnovala zarota, ki hoče s puntom odtrgati Sedmograško od Avstrije; tam da so se obrazovali komiteti, ki nabirajo vojake v armado kneza Karola; tam da se skladajo zaloge vsacega orožja; tam da se že pokazujejo šajke puntarjev. Šumeli so ti „zvesti" sinovi Avstrije o vsacih karbonarskih zarotah in vsacem državnem izdajstvu na Sedmograškem med Rumuni. Taka obrekovanja so naredila toliko šuma in hrupa, da so res vznemirila Magjarsko vlado tako, da je velela po svojih agentih na Sedmograškem razpustiti vse ženske komitete, ki so se bili osnovali v prid Rumunskim in Ruskim ranjenim. A v senci tega Rumunskega „punta" so gospodje Magjari snovali svojo „nepremišljeno" zaroto.

Magjarska vlada je tirala pred sodnijo za državno izdajstvo Srbskega poslanca Miletića ter ga zaprla v ječo celó med preiskavo, češ, da Miletić je hotel z orožjem iz Magjarske zemlje pomagati Srbiji. Zanimivo bo slišati, bo li tako postopal g. Tisza s svojimi rojaci, kateri so se zarotili z orožjem pomagati bašibuzukom?

Natančna preiskava Magjarskega „mučka" bo važna tudi za to, da se pokaže, na koliko Anglija podpihuje puntarske elemente proti Rusiji. Še ni davno, kar so iz Berolina na drobno sporočali, po kakih potih in kotih siplje Anglija svoje šterlinge zato, da bi spuntala našo Poljsko. Zdaj je Anglija obrnila svoje šterlinge v Magjarijo, od kodar naj bi se vzdignili Magjarski razbojniki na Rumunijo. Za Boga! ali se ne vojujemo z Anglijo?

Magjarska „legija" tedaj ni izbudila silno srdite jeze našega časopisja. Še manj jeze je vidno v občinstvu sploh; slišijo se celó govorice: „Škoda, škoda, da se ni posrečilo Magjarom tako dolgo skrivati svoj plan, dokler bi ne bili v orožji prestopili meje!" Ko bi kdo prašal: čemu še to? je li ni dovolj Turkov, katerih ne moremo ugnati? Odgovorili bi mu: Samih Turkov ne moremo, Turko-Magjaro-Angleže bi pa ugnali. Ni dvombe, da bi Rusija bila razvila svoje sile. Ne davno so „Moskovske Vedomosti" končale neki članek s sledečimi besedami: „Položenje naše ne stalo huže ot ispijtanih neudač, i nam nečego opasatjse (= bati se) pomeh, jeslji toljko mi sami ne zahotim vreditj (škodovati) sebé. Ali šli na vojnu, kak na igrišče, i vot, nam toliko napomnili, čto vojna s kakim bi to ni bilo protivnikom jest delo serjoznoje."

Pri nas ni, gledé današnje vojske, nikakoršnih strank: ves narod tirja, da naj se vojska dokonča, da naj se doseže njeni cilj. To tirja Ruski narod ne z besedami, zakaj prepirov tukaj nikakoršnih biti ne more, ker nihče ne misli in ne govori o miru, dokler cilj vojske ne bo dosežen; to tirja Ruski narod v dejanji: vsi stanovi, mesta, graščaki in kmetje ene so misli, da je treba vlado podpirati ne samo po ukazu, ampak dobrovoljno, vsak del po svoji moči, da se cilj doseže. Nekatere kmečke soseske so celó začele skladati žito, druge moko ali celó pešeni kruh za vojake. V Tuli se je zbralo okolo zemskega maršala kneza Obolenskega nekaj grajščakov ter pečejo v veliki fabriki „suharije" (nekake piškote) za armado ter jih sami pošiljajo armadi. Drugi grajščaki in trgovci ponujajo vladi provijant veliko cenejše, kakor ga ona zdaj nakupuje od judovskih podvzetnikov. Kolikor smo imeli dozdaj nesreče v vojski, vsa ali izvira od nemarnosti in neumnosti nekaterih načelnikov, ali je pa le na videz nesreča, ker odvrača resnično nesrečo. To bo vidno potem, ko bo vojska končana. V Rusiji se slišijo ostre besede le gledé nekaterih oseb, ne pa gledé hoda in vspehov vojske. Nikjer ni videti malodušja, nikjer ne slišati mrmranja, povsod polno prepričanje o konečnem polnem vspehu. Narod ima do vlade polno zaupanje. To najlepše potrjujejo kurzi državnih papirjev. Vsi fondi, odkar se je vojska začela, ne samo niso padli, ampak nekateri so se jako v ceni povzdignili. Storubeljski lozi, kakor je čitateljem „Novic" znano, 23. aprila, to je, poslednji dan pred napovedanjem vojske so bili po 167 rubljev, zdaj že nekaj mesecev stojé vedno okoli 208 rubljev, tedaj cena njihova presega dvojno nominalno ceno. Bankini bileti prve serije so po 95 rubljev (viši nikdar ni bil njihov kurz), treh poslednjih serij pa po 93 rubljev, le par tednov so bili padli na 92 rubljev, in to prav takrat, ko so turkofili najbolj šumeli o miru. Ko je naš vladni list spregovoril, da na sklep pri nas nikdo ne misli, dokler ne bo dosežen cilj vojske, so se bankini bileti naglo povzdignili. Vsi produkti, ne samo poljski, ampak tudi fabrični, celó sladkor, so bolji kup, kakor so bili pred vojsko. Edino zlato je draže; polimperijali so po 8 rubljev 5 kopejek. Zlato je poskočilo v ceni zato, ker vlada v vojski mora veliko plačevati v zlatu, ono gre tedaj iz dežele, posebno zato, ker po milosti turkofilskih in židovskih birž zunaj Rusije so naši fondi v njihovih očéh v ceni padli — turkofili se z nami vojskujejo ne samo s peresi, ampak še posebno z denarjem.

O poslednji nabiri vojakov moram čitateljem „Nov." še nekaj povedati. Izvzemši Besarabije je bila razpisana nabira vojakov po vsi Evropejski Rusiji, in sicer za zdaj 175.000 mož, s tem, da namesto onih, ki so po postavi v vojsko poklicani, smejo drugi vstopiti v vojno dobrovoljno. Vseh dobrovoljcev se je oglasilo več, kakor je tirjal ukaz. Pa ker nekateri so bili premladi, drugi niso imeli k temu pravice kot bodoči rekruti, tretji pa komisijam se niso zdeli zadosti močni, nabralo se je dobrovoljnih vojakov okoli 90.000, med katerimi je mnogo uradnikov, grajščakov, kupcev in rokodelcev. Tedaj samo 85.000 je bilo sprejetih iz po postavi klicanih. Iz 175.000 nabranih vojakov so manjšo polovino obdržali pod orožjem, večo polovino so prec po rekrutbi spet razpustili domu, dokler jih ne bo treba.

Kdaj jih bo treba, ako ne zdaj? bo morda kdo vprašal. Najbrže takrat, kedar bo treba vse armade. Tukaj je še drugo vprašanje: Če ima Rusija še take vojne sile domá, če narod sam sili v vojsko; zakaj se Rusija tako po beraški cuka s Turčijo, da jo vsi turkofili zasmehujejo ter štejejo za nesposobno k taki vojski? Zakaj — to vé sam Bog, mi grešni ljudje, ki niti z angelji nimamo občenja, ne moremo vedeti, in ko bi prav vedeli, ne hoteli bi turkofilom kratiti veselja, katero tako ne bo dolgo trajalo. Mi moremo govoriti le o tem, kar vidimo. V Aziji so bili naši polki že na pol poti iz Karsa v Erzerum; tam jih je sprejel Muktar-paša s silno armado pod tajnim poveljstvom Angleškega vojnega agenta Kambella; umaknili so se za Kars in ustavili se pred mejo, čez katero ravno tisti Kambell že tri mesece ne more naprej. V Bulgariji, kjer so nas Turki pod poveljstvom tudi Angležev in Francozov tako pobili, da po turkofilskih sporočilih celó armade več nimamo,*) sedí naš car tudi že

*) Vsi Dunajski pisci-turkomani z začetka vojske do 15. sept. so se pokazali take viteze-junake, kakoršnih s časov Homerove Trojanske vojske svet ni videl do

mesece prikovan k Bulgarski koči, kakor Prometej h Kavkazki skali, in ne kliče na pomoč, da bi ga rešil v Moskovski Kremelj; ampak zida čez Rumunijo k Donavi dve železni cesti, ukazal je celó te dni narediti železnih zimskih šotorov za celo armado ter jih do novembra postaviti v Podbalkanske doline; velel je popraviti vse ceste in pota v Bulgariji ter prolagati nove, kjer je treba in pa zidati železno cesto od Donave v Trnovo po takem planu, da jo bo mogoče prihodnje leto speljati čez Balkane.

V Gorici 14. okt. — Časništvo je težko breme; — to vé vsak vrednik, namreč pravi, ne „odgovorni“ vrednik ali pa „gerente“, kakor mu pravijo Italijani. Dopisniki so tudi — ali bi vsaj radi bili — kos vredništva, tedaj pomagajo tudi oni nositi breme trudapolnega časništva. Če je temu tako, kedo bi se jim čudil, da se včasih izmuznejo izpod jarma žurnalističnega. In tako mi Vi, gospod vrednik „Novic“, gotovo niste zamerili, da sem si ukradel enmalo „ferij“.*) — Ministri in druge visoke in mogočne glave — hodijo vsako leto v toplice, državnim zborom se vsako leto toliko dovoli, da se smejo oddahniti: zakaj ne bi se ravnal po njih tudi kak — tedniški dopisnik? In to tem več, če je uvérjen, da se brez njega in njegovih dopisov svet prav dobro počuti, da lahko stojí ali se vrtí, kakor prej. Ministrom in enakim velikašem sem se poprej primeril; to je prevelika predrznost; ostanimo pri žurnalistiki. Rimski „Fanfulla“ je unidan, meseca avgusta, svojim čitateljem kar naravnost rekel: „Veste kaj? Naj piše, kedor hoče v tej suši in vročini, jez ne morem. Kedar pride dež in se zrak ohladi, izide spet „Fanfulla“; od jutre naprej ga tedaj naročniki ne bodo dobivali — do dežja“. Pa kaj bi „Fanfulla“-o navajal za zgled?! Nimamo li zgledov bliže? Sedem let je nosil nek Atlant na Primorskem zemeljsko krogljo, to je, vesoljno našo narodno politiko na hrbtu, sedmo leto pa je leto praznično, leto počitka, kakor pri starih Izraelcih, tù mora delovanje nehati. Imenitno leto je letošnje sedmo leto po slavnem sedemdesetem in torej skrajni čas, da je naš Atlant svojo butaro na druga ramena zavalil.**) Počitek je potreben živini in ljudem. Vse to sem povedal sebi v opravičbo, da sem se predrznil držati se zgleda viših in slavniših mož in začasno odložiti butaro (!) dopisniško. Toda — v tem, ko se — bode mislil kedo — sè svojo dopisniško nalogo norčujem, čutim, da „butara“ ni šala. Zdaj, ko zavračam pero v dopisniški kolovoz, sili se mi v spomin stari rek: „Ingenium longa rubigine laesum — Torpet et est multo, quam fuit ante, minus“. Godí se mi, kakor mehaničnemu učencu v šoli. Učitelj ga vpraša, učenec se sili, napenja, pa nič ne spravi iz ust. Da vsaj kaj spregovorí, — izgovarja se rekoč: „Znam vse, sem se učil; — samo začeti ne morem; prosim pomagajte mi!“ Tudi jez ne znam začeti..... Pač, pač, že gre, že gre! Kaj originalnega, kaj prav ingeniozznega hočem najprej povedati, in to je: danes imamo lepo vreme! Hvala Bogu, da sem jo zadel in svetu pokazal, da mi um ni še ves zarujavel. Da je pa moja novica res ingeniozna, more potrditi vsakdo, če le pomisli, kako je bilo pri nas preteklo nedeljo in naslednje dni, ko je tulila naša „patria bora“ — bi rekel „Isonzo“. Ad vocem „Isonzo“! Včeraj je bil „Isonzo“ v prepoved djan, znabiti zarad zabavljanja proti Slovencem. Lahi in Slovenci na Goriškem bi se bili — kedaj že! — pobratili in zlili v en narod, ko ne bi bili prišli novoslovenski sanjači sè svojo „Slovenijo“. Tako piše zaseženi „Isonzo“. Morebiti pa, da so ga ustavili tudi zarad tega, ker je grajal naše šolstvo, studijski sistem in njega atlante. — — Pola je popisana, čas mi je potekel; ravno prav, da se spominjam reka: Prima scriptio brevis! (Tiho! saj sedanji svet ne zna latinski, in ne bo vedel, da nisem pregovora prav navêdel.)

Od X? — „Kaj Kočevje vriska, raja? kaj veselja hrup nastaja?“ — tako sem se vprašal prišedši v prijazno mestice po opravilih, gredé proti slavni gimnaziji, ker dečki, vsi veseli so si kazali popisan papir, za njimi pa so prišli gg. profesorji, tudi drug druzemu papir kazaje, vsi zadovoljnih obrazov. Kaj neki se je godilo? — „Kaj pa imate, povprašam nekega gospodov, da je vse tako veselo?“ Lakonično mi odgovorí: gosp. vodja je izdal svojo „magno charto“, to je — „štundeneintheilungo“ za to leto, katere smo do danes čakali. — Težák porod, si mislim — ob mesecu še le dobiti dnevni red — al docti sunt docti! vsaj je drugod tudi taka, se tolažim. —?— učencem v 4 razredih ves mesec dnevni red kovati ter vsak dan „von Fall zu Fall“ naznanjati zjutraj, kaj se bo dopoldne in popoldne, kaj se bo drugi dan učilo, to je pač več, ko hruške peč'! — Vspehi te gimnazije so neki velikanski; pa vsaj ne more drugače biti, ker 10 učenikov podučuje — učencev. Za povzdigo učenosti skrbé tudi ptujci, ker gimnazijskemu muzeju pošiljajo glave divjih kozlov, namesti, da bi živih domačih poslali v izrejo — pa že vedó zakaj! Vprašaje prijatelja o marsičem, ali je tako in tako, mi on odgovorí, da se ne briga za tako učene reči, — tedaj vemo sosedje in ptujci več ko domači; zato, če vam drago, drugo še kaj.*)

Iz Črnomlja 11. okt. — Pri včerajšnji volitvi občinskega zastopa so bili izvoljeni gospodje: France Šuštaršič za župana, Jože Vardjan in Jože Stariha pa za svetovalca. Ker je ves zastop, kakor so „Novice“ že v poslednjem listu povdarjale, národen, zato se za trdno nadjamo, da bode vljudno, mirno in vspešno svoj posel izvrševal, — da mu bode korist občine zmirom in povsod glavno vodilo, zato pa tudi marsikaj na pravo pot pripeljal, kar je zdaj zavoženo bilo, kvar in napčnosti pa zmirom o pravem času odvrnil. Vse to je

---

naših dni. Srditi Ahilej — „Neue fr. Presse“ s svojimi ostrimi peresi je vdobil v 3 generalnih bitvah tri določne zmage ter nas je ubil 390.000; silnokričeči Diomed — „Extra-Blatt“ je dobil 17 generalnih zmag ter nas ubil 380.000 mož; mali ali brzonogi Ojlejev sin, Ajant — „Neues Wiener Tagbl.“ je vdobil 19 generalnih zmag ter nas ubil 210.000 mož; prekanjeni Odisej — „Deutcshe Zeitg.“ je določno zmagal v 7generalnih bitvah ter nas ubil 176.000 mož, in vrh nas še 5000 Rumunov; veliki Telamonov sin, Ajant — „Morgen-Post“ v nekoliko generalnih bitvah je poslal k Plutonu 140.000 duš; celó glasnokričeči Menelaj — „Tagespresse“ je vdobil 2 generalni bitvi ter mnogo hrabrih odpravil k mračnim vodam Aheronta; modri Nestor — „Fremden-Blatt“ je določno zmagal v eni generalni bitvi; in car narodov, Agamemnon — „Wiener Abendpost“ je zmagal v eni generalni bitvi. Padlo nas je tedaj v 48 generalnih bitvah samo od vitežkih peres Dunajskih bašibuzukov čez 1 milijon in 300.000 mož. V koliko generalnih bitvah je določno zmagal in koliko sto tisoč nas je ubil renčeči kregač, Terzit — „Laib. Tagblatt“ — ne vemo, kajti pisarije tega pritlikovca ne dohajajo do naših ušes, ker visoke gore nas ločijo in široke doline.

*) Čem bolj smo pogrešali Vas velecenjenega nam sodelovalca, tem bolj smo veseli, Vas zopet pozdravljati na starem mestu in, kakor pismo kaže, prav dobre volje. Vred.

**) Glej našo duševno prerojeno „Sočo“ od 5. okt. t. l. Pis.

*) Jako drago, da Germanija vendar včasi sliši, da je njej na slavo ustanovljena Kočevska gimnazija še na svetu. Vred.

lahko mogoče, ker nemčurji ne bodo imeli prilike podpihovati, mir in red kaliti. Skrajni čas pa je tudi res, da se to zgodí in to bo prav lahko mogoče, ako se zaupno in skupno dela. In v to imé pozdravljamo radostni novi naš občinski zastop.

Iz Krškega 16. okt. -- To vam je bila včeraj komedija pri nas od zora do mraka z osvečavo, godbo, serenado, koncertom, pojedino itd. itd., ko je gosp. Martin Hotschewar izročil okraju Krškemu novo šolsko poslopje, katero je neki sezidal s stroški nad 100.000 gold. To je res lep dar svojemu kraju in bil bi vsestranskega priznanja vreden, ako bi ne bil markiran s protinarodno nakano ponemčevanja ljudske šole. In samo zato se je vršila včerajšnja slovesnost s tolikim hrupom, da je celó Ljubljansko konstitucijsko društvo in pa filharmonično društvo iz Ljubljane poveličevat prišlo slovesnost s svojimi pesmami, katere so Njegovo ekscelenco ministra Stremajera, ki tudi je iz Dunaja prihitel in g. Hotschewarju prinesel red železne krone, popolnem vtrditi morale v njegovi misli, da Krško že stoji na zemlji nemški. Če mi kdo zavrača, da krivo sodim motive „tolikega veselja hrup“, naj mi odgovor dá na moje vprašanje: bi li bilo skromno kmečko mestice včeraj doživelo toliko slave, ko bi bil kak mecén zidal šolsko poslopje s pogojem, da šola mora národna biti?

Iz Ljubljane. — Zopet se je obrnila veča pozornost na obravnave Dunajskega državnega zbora zato, ker je zbornica poslancev začela razpravo o davku za žganje in je ta postava en del nove dualistične pogodbe z Ogersko. Al tako na tihoma je prišla ta predloga zbornici v obravnavo, da so poslanci komaj vedeli, da je ta postava odlomek onega velikega vprašanja, ki se zove nova pogodba med Avstrijo in Ogersko.

— (*Iz seje dež. odbora 13. oktobra.*) Sklenilo se je, da se v deželno vino- in sadjerejsko šolo na Slapu sprejmó z deželnimi štipendijami: Štefan Jakša, Jožef Mavec, Janez Stariha, Matija Kambič (vsi 4 iz Semiške fare), Anton Božič iz Budanj in Janez Skvarč iz Goč. — 31. dne t. m. bodo v tej šoli konecletne preskušnje učencev, h katerim pošlje deželni odbor svojega zastopnika.

— (*Odbor čitalničin*) je v zadnji svoji seji določil program zimskih „besed“ do konca tega leta tako-le: prve dni novembra meseca muzikalna beseda s predstavo gledališke igre; prve dni decembra meseca slovesna beseda v spomin Prešerna, — zadnji dan leta (Silvestrov večer) pa veselica po programu prejšnjih let.

— (*Za delitev zimske oblekc ubogim šolskim otrokom*) so se združile predvčeranjim v čitalnici zopet gospé in gospodične, ki hočejo nadaljevati lepo delo milosti. Slava!

— (*Vožnja po Gorenski [Rudolfovi] železnici*) se nekoliko spremeni od 15. dne t. m. naprej, kar se tiče vlakov za osebe, in sicer tako-le: iz Ljubljane gre en vlak 55 minut po 3. uri zjutraj, — drugi ob 8. uri dopoldne, — tretji pa 15 minut po 6. uri zvečer. Iz Gorenjskega pride pa v Ljubljano en vlak 35 min. po 2. uri zjutraj, — drugi 58 minut po 8. dopoldne, — tretji pa 45 minut po 8. uri zvečer.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev obravnava že več dni postavo o davku za žganje, katero jej je finančni minister 10. dne t. m. predložil, rekši, da namen te postave je olajšati konkurenco Avstrijskih žganjarij s tujimi; ne besedice pa ni zinil o tem, da ta stvar, kakor pa je bilo zbornici Ogerski povedano, spada v novo pogodbo z Ogri. Brez razgovora o tem principielnem vprašanji se je tedaj zbornica spustila v specijalno debato. Dober predlog je zbornici za resolucijo stavil dr. Roser, naj se ne dovoljujejo prelahko žganjarske krčme, pa visok davek naj se jim naklada. V seji 12. dan t. m. je vlada predložila načrt postave o zastaranih davkih.

— Zbornica gospôska se je tudi malo po malo gibati začela, al primeri se jej, da ni sklepčna zavoljo premalo nazočih gospodov.

— Pasji davek je lansko leto Dunajski občini donesel 69.240 gold. 50 kr.

Ogersko. — Minister Tisza je odgovoril na interpelacijo poslanca Helfy-a o Erdeljskem mučku; odgovor kaže, da si vlada ne upa potlačiti prekucijskih nakan Magjarskih. — Kako zeló so Magjari s svojimi financami pri tleh, kaže to, da poplačati 56 milijonov gold. državnega dolgá je vlada razpisala zajem (posojilo) za 80 milijonov gold. tako imenovane „zlate rente“, al ni dobila posojila, kolikor ga je želela. — V višjih vojaških krogih se govori, da nadvojvoda Josip hoče odložiti komando Honvedske armade.

Francosko. — Pri volitvah poslancev v državni zbor je po dosedanjih telegrafičnih poročilih izvoljenih 320 poslancev republikanske, 210 poslancev pa konservativne stranke. Po takem bodo republikanci imeli večino — kaj pa še bode potem doživela Francija, bode prihodnost kazala.

Iz Rusko-Turškega bojišča — Na Evropskem bojišči ni bilo zadnji teden nobenih bitev menda zavoljo slabega vremena. Rusi so svoj glavni stan od Gornjega Studena prestavili v Siščevo (Sistovo) ob Donavi, ker je tu bolj zdrav in za zimo pripravnejši kraj, kakor v malem selu Studenu. Ruskim vojakom se ne godí posebno dobro, a so vendar z vsem bolj oskrbljeni, kakor Turki, ki imajo slabo obleko in pičlo hrano; zato med njimi razsajajo hude bolezni. Novi Turški poveljnik, divji Sulejman, od katerega so pričakovali, da bo hudo zgrabil Ruse, je postal krotak, kakor njegovi predniki. Pleven je ves obkoljen in menda ima živeža le še za kaka dva meseca. Rusi mislijo izstradati ga in zasesti z zadostno močjo, potem pa vdariti z večjo močjo čez Balkan. Navdušenost v njihovi armadi je vkljub bolezni in slabemu vremenu velika, nihče ne misli na mir. — Odstavljeni Turški general Mehemed-Ali ima prevzeti poveljništvo armade proti Črnigori, a kje je ta armada, tega nihče ne pové. — Rumuncev je pred Plevnom zdaj 40.000 mož in še vedno se pomikajo drugi za njimi; ravno tako dobivajo Rusi vedno pomoči. — Srbija je sklenila vojsko in njene čete že marširajo. — V Aziji je bilo več bitek, ker so Turki napadali, pa so bili povsod odbiti.

Iz Azije. V vzhodni Indiji je, kakor sam Angleški časnik „Weekly Dispatsch“ piše, „že **750.000** ljudí lakote umrlo — in vlada Angleška še nalašč ni hotela nič storiti na pomoč tolikim nadlogam!“ — Ali ni to groza? Tako s svojimi lastnimi podložnimi dela Angleška vlada, katera na vso moč podpira Turke zoper Rusijo!

Žitna cena

v Ljubljani 13. oktobra 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 9 fl. 75. — banaška 11 fl. 24. — turšice 6 fl. 40. soršice 6 fl. 40. — rži 5 fl. 50. — ječmena 4 fl. 55. — prosa 5 fl. 36. — ajde 5 fl. 85. — ovsa 3 fl. 25. — Krompir 3 fl. 21 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzi Majer.** — Tisk in založba: **Jožef Blaznikovih dedičev** v Ljubljani.